

Kurban Bayramı, yalnızca bir ibadetin yerine getirildiği zaman dilimi değil; aynı zamanda paylaşmanın, birlikte olmanın ve sevgiyle kurulan sofraların bayramıdır. Bu mübarek günlerde kurulan her aile sofrası; geçmişin izlerini, hatıraları, gelenekleri ve dilden dile, gönülden gönle aktarılan değerleri içinde taşır. O sofralar sadece karın doyurmaz; aynı zamanda kalpleri buluşturur, ruhlara dokunur. Bayramlar, büyüklerin duasıyla başlayan, çocukların neşesiyle şenlenen, gönüller arasında köprülerin kurulduğu kıymetli zamanlardır. Kurban ise sadece bir hayvanın kesilmesiyle değil; kırgınlıkların, bencilliğin ve uzaklıkların da kesilmesiyle anlam bulur. Merhum mütefekkir Alev Alatlî'nin veciz ifadesiyle: “Sadece karın değil, gönül de ancak aynı sofrada birlikte doyuyor.” Fikirleriyle Türkiye'nin düşünce hayatında derin izler bırakmış, kalemiyle zihinlere yön vermiş Alev Alatlî'yi bayram vesilesiyle bir kez daha hayırla yâd ediyoruz. Zira o yalnızca yazdıklarıyla değil; hayatın tam ortasında, mutfağında ve sofa başında kurduğu sevgi diliyle de hafızalarda yer etti. Sofrayı bir kültürün, bir terbiyenin ve kuşaklar arası aktarımın taşıyıcısı olarak gören Alatlî, bu bayram sofralarında hepimize ilham olmaya devam ediyor. Yeni Şafak Pazar olarak hem bayramın ruhunu hem de bu ruhu hayatına yansıtan kıymetli bir ismi konuşmak istedik. Kurban Bayramı vesilesiyle Alev Alatlî'nin kızı Funda F. Aktan ile bir araya geldik. Annesinin entelektüel mirasını, yazma disiplinini ve bayramlar dâhil olmak üzere aile hayatındaki öğretici yönlerini konuştuk. Alatlî'nin yazarlığının yanı sıra aileyi bir arada tutan mutfak ve sofa kültürüne verdiği kıymet, bu bayramda yeniden hatırlanıyor.

Evimizin kalbi mutfakta atardı

Toplum onu bir entelektüel, yazar ve fikir insanı olarak tanıdı; oysa ev içinde bambaşka, daha sıcak ve öğretici bir yönü vardı. “Annem bir düşünür, bir yazardı ama aynı zamanda bir ablaydı, bir anneydi, bir anneanneydi” diyen kızı Funda F. Aktan, Alatlî'nin aile yaşamında da merkezde olduğunu şu sözlerle ifade ediyor: “Evimizin kalbi mutfakta atardı. Bizim evin neredeyse tamamına hâkim olan bir mutfak tezgâhımız var. Annem bu tezgâhta bir yandan bizlere yemek yapar, bir yandan da karşısında televizyon, elinin altında gazeteler, yanında bilgisayar dünyanın serencamını izlerdi. Değerlendirmelerini de bizlerle paylaşırdı.” Fikir dünyasıyla aile hayatını aynı potada eriten Alatlî, fikirleriyle dün, bugün ve yarın arasında bir köprü kurar ve insanları da bu perspektifte düşünmeye yönlendirirdi. Aktan,

ALEV ALATLI'NIN BIRAKTIĞI MİRAS: AKIL, AHLÂK, ADALET, ADAP VE AŞK

Funda F. Aktan, annesi Alev Alatlî'nin bayramlarda sadece fikirleriyle değil, sevgi dolu sofralar kurarak aileyi bir arada tuttuğunu anlatıyor. Aktan, **“Bayram denince aklıma ilk olarak kalabalık bir sofrada birlikte yenen bayram yemekleri gelir. Annem, akrabaları, dostları ve komşuları bir araya toplayıp herkese yetecek, herkesi mutlu edecek yemekler hazırlamayı çok severdi”** diyor. Aktan, annesinden kalan mirası ise beş maddeyle özetliyor: “Akıl, ahlâk, adalet, adap ve aşk. Bu yüzden mezar taşına da bu değerleri yazdık.”

“Annem, hiçbir zaman günlük polemiklere kapılmaz, olaylara her zaman tarihi derinliğiyle, geleceğe etkisiyle yaklaşırdı” diyor. “Onunla geçirilen masabaşı sohbetleri sadece sohbet değil, aynı zamanda birer ders, birer hatıraydı” ifadelerini kullanan Aktan, o günleri özlemle anıyor: “Şimdi dönüp baktığımda görüyorum ki, o masa sadece yemek değil, fikir ve sevgiyle de donatılmıştı. O masada büyüdüm ben, çocuklarım da o masada büyüdü.”

Yazmak onun için ruh hâli değil kararlılık

Altı bin sayfayı bulan büyük külliyatı, fikir dünyasına kazandırdığı derinlikli analizleri ve entelektüel çabasıyla Alev Alatlî'nin yazı serüveni, aslında ev ortamında başlayıp gelişen bir yaşam biçimiydi. Kızı Funda F. Aktan, annesinin yazma hâlini çocukluk anılarından başlayarak şöyle anlatıyor: “Ben kendimi bildim bileli annem yazardı. Ben daha

küçücük bir bebekken de beni daktilonun yanına ana kucağında oturtup yazarmış. Daktilosunun şerit sonunda çıkardığı ‘çınn’ sesine çok güldüğümü anlatırdı.” Yazmak Alev Alatlî için yalnızca bir meslek değil, neredeyse bir varlık sebebiymiş. Aktan, bu durumu “Yazmak annem için bir varoluş meselesiydi, nefes almak gibiydi” sözleriyle açıklıyor. İlkokul yıllarında annesinin genellikle gündüz çalıştığını, akşamları ve hafta sonları yazılarına döndüğünü belirten Aktan, “İlk yıllarda, ben ilkokuldayken, gündüzleri çalışır, akşam yemeğinden sonra veya hafta sonları yazardı. 12 yaşıma geldiğimde ise tam zamanlı yazarlığa geçti. Onu da yüksek bir disiplin anlayışı ile yaptı. Sabahtan kalkıp, işe gider gibi, bilgisayarının başına oturur, yazmaya başladığında da tam odaklanırdı.

Kendi deyimiyle, bir fikrin peşine düşmek, bir ipin ucunu sabırla çekmeye benzerdi. Yazarken, bir ipin

Funda F. Aktan

ucunu çekmeye çalışırken, çok heyecanlanır nefes almayı dahi unutturdu” diyor. Annesinin yazıya yaklaşımındaki temel unsurların disiplin ve kararlılık olduğunu belirten Aktan, “Annem için yazmak araçtı, amaç değil” ifadelerini kullanıyor. Aktan, “Söz söylemenin, dünyaya müdahil olmanın, doğru bildiğini aktarmanın en sahici yoluydu. ‘Davan yoksa yazacak bir şeyin de yoktur’ derdi. Söylemesi gerektiğini düşündüğü bir şey varsa da saatlerce masasının başında oturur, günlerce çalışır, içine sininceye kadar seçtiği her bir kelimenin, kurduğu her bir cümlemin tekrar tekrar üzerinden geçerd. Derinlemesine araştırmaya, cesaretle ifade etmeye önem verirdi. Yazarken ilham beklemezdi. Mekân değiştirmek, müzik dinlemek ya da özel bir zamana sığınmak gibi alışkanlıkları yoktu. Çünkü ona göre yazmak bir hâl değil, bir kararlılıktı. O, disipliniyle kendine ritüel oluşturmuştu zaten: Her gün, her sabah aynı masa başında, aynı kararlılıkla...” sözleriyle anlatıyor.

“Elinden geleni değil, yapılması gerekeni yap” derdi

Alev Alatlî, kızı Funda F. Aktan için yalnızca bir düşünür değil; bir yol gösterici, bir sırdaş

ve en önemlisi güçlü bir anneydi. Aktan, “Annemin nasıl bir kadın olduğunu anlatmak için yalnızca fikirlerinden değil, ortak hayat hikâyemizden söz etmek gerekir” diyor. Aktan, annesiyle birlikte kurdukları çekirdek ailenin izlerini şöyle paylaşıyor: “Babamla yolları ayrıldığında ben henüz dört yaşındaydım. O günden sonra annemle birlikte küçücük ama güçlü bir çekirdek aile olduk. Elbette hayatımızda teyzem, yazları anneannem ve dedem de vardı ama günün sonunda yalnızca annemle ben baş başaydık. O yıllarda tek başına bir çocuk büyümek, hele ki o dönemin

Türkiye’inde, hiç kolay olmasa gerek. Sınıfımda annesi ve babası ayrı olan tek çocuk çoğu zaman bendim. Ama ben, o yalnızlığı hiçbir zaman bir eksiklik gibi hissetmedim; çünkü annem yanımdaydı. Annem tüm çocukluğuma benim tek dayanağım oldu.” Hayatın yükünü zarafetle taşıyan bir kadındı Alev Alatlî. Hem evin maddi sorumluluğunu hem de duygusal emeğini tek başına omuzladı. Aktan, bu durumu şöyle ifade ediyor: “Evin maddi yükünü de duygusal emek yükünü de büyük bir zarafetle ve neşeyle taşıdı. En zor günlerde bile umudu diri tutmayı başarırdı. Onun varlığı güven duygusu verirdi bana. Annem varken her şeyi başarmak mümkün gibi gelirdi bana. ‘Elinden geleni değil, yapılması gerekeni yap’ derdi hep. Ben de bu sözü, bir nasihat değil, hayat düsturu olarak aldım. Bugün neye karar veriyorsam, o öğretiyi içimde taşıyarak yapıyorum.”

Dilber Dural

dilber.dural@yenisafak.com.tr

Alev Alatlı, kızı Funda F. Aktan, torunları Murat Emre ve Zeynep Lal.

En büyük sevdası hep Türkiye oldu

Aktan, annesi Alev Alatlı'dan devraldığı entelektüel mirası ve bu mirasın hayatındaki yerini de şu sözlerle anlatıyor: “Kendi adıma annemden aldığım entelektüel mirasın hayatımda çok derin bir yeri olduğunu söyleyebilirim. Annem sadece bana değil, onu tanıyan herkese düşünmeyi, sorgulamayı, bilmenin önemini, cesareti ve sorumluluğu öğretti. Elbette onun öğrettiği temel değerleri burada da anmak isterim: Akıl, ahlâk, adalet, adap ve aşk. Bu beş değer, onun düşünce dünyasının temel taşlarıydı. Bu yüzden kabrine yerleştirdiğimiz mezar taşına da kurucusu olduğu Kapadokya Üniversitesi'nin amblemine de bu değerleri kazıdık. Anneme göre, ‘Akıl’ insan olmanın vazgeçilmez koşuludur, ancak tek başına asla yeterli değildir çünkü ahlâkın rehberliğinden yoksun bir akıl, her zaman kötüyü kullanılma riski taşır. ‘Adalet,’ ahlâkî değerleri yüceltmenin ve onurlandırmanın yegâne yoludur. Özgürlükten çok daha önemli bir yere sahiptir, çünkü ahlâkî değerlerle şekillenmeyen özgürlükler de tıpkı akıl gibi, kötülüğe sapabilir. Adap, ‘akıl, ahlâk ve adalet’ üçlüsünün yöntemi, usulüdür. Ve ‘Aşk’... insanoğlunun varoluşunun sırrı, dünyayı her gün yeniden, yeniden kuran yegâne güçtür.”

Aktan'a göre bu entelektüel miras sadece bireysel bir aidiyet duygusu değil, aynı zamanda yüksek bir sorumluluk bilinci de taşıyor. Annesinin Türkiye sevgisi de bunun bir parçasıydı. Aktan, “Ve tabii, bir de annemin en büyük sevdası hep Türkiye oldu. Türkiye'ye ve bu toprakların insanlarına inanır, güvenir, onların iyiliği için düşünür, üretti. Bu bakış da bana yalnızca bir aidiyet değil, yüksek bir sorumluluk ve insanlık bilinci olarak aktardı” diyor.

Bayram sofralarında annemin eli, düzeni, bakışı hâlâ var

Aktan, Kurban Bayramı'nın içinde bulunduğumuz bugünde bayramları da

anlatıyor. Bayram deyince aklına ilk olarak kalabalık bir sofraya geldiğini söyleyen Aktan, çocukluğundan itibaren annesi Alev Alatlı'nın mutfakta yarattığı atmosferi unutamadığını belirtiyor. Aktan, “Bayram denince benim aklıma ilk olarak kalabalık bir sofrada, birlikte yenen bayram yemekleri gelir. Annem, akrabaları, dostları, komşuları bir araya toplayıp herkese yetecek, herkesi mutlu edecek yemekler hazırlamayı çok sevdi. Arifeler hep yemek hazırlığı ile geçirdi. Öncesinde annemle alışveriş yapardık. Annemin bu telaşı sadece yemek yapmak değildi aslında – aileyi toplamak, birlikte olmanın kıymetini yaşatmak isterdi. Bu geleneği ben de çocuklarıma aktardım. Onlar da bayramları sadece tatil değil, birlikte olmanın heyecanı olarak hatırlıyor. Eminim, onların kalbinde de en güzel bayram hatıraları o sofraların etrafında birikmiştir” sözleriyle dile getiriyor. “20 yılı aşkın süredir oturduğumuz İstanbul Beykoz'da biz geniş ailemizi bulduk” diyen Aktan, “Aile fertlerimiz, komşularımız, dostlarımız... Annem bu geniş ailenin en büyüğü olarak, yıllarca bayram yemeklerine ev sahipliği yaptı. Sofraları hep büyük bir özenle, herkesin kendini ait hissedeceği şekilde kurardı. 2024 Şubat'ta annemi kaybettikten sonra da bu adetimizi sürdürmeye devam ettik. Onun yokluğunda bile o sofralarda hâlâ onun eli, onun düzeni, onun gözeten bakışı var gibi hissediyoruz” sözleriyle annesinin vefatının ardından bu geleneği sürdürmeye devam ettirdiğini vurguluyor.

Hazır hiçbir şey alınmaz her şey evde pişerdi

Alev Alatlı'nın mutfakta da düşünsel yaklaşımını koruduğunu ifade eden kızı, Alfa Yayınları'ndan çıkan “Funda'nın Mutfak Rehberi” kitabında bayramlara özel menülerin yer aldığını hatırlatıyor. Aktan, “Funda'nın Mutfak Rehberi'nde bayram yemeklerine özel menüler yer alıyor. Annem, misafirlerini düşünerek herkesin seveceği

bir yemeği mutlaka menüye eklemeye çalışırdı. Mevsimi de dikkate alarak ama mutlaka geleneksel tariflerle dengeli menüler çıkarırdı. Hazır hiçbir şey alınmaz, her şey evde pişerdi. Sofrada sadece yemek değil, onun emeği, özeni ve sevgisi olurdu. Bu yüzden bayram sofraları bizde her zaman çok özel ve anlamlı olmuştur” diyerek bayram sofralarının ailelerinde her zaman özel bir yere sahip olduğunu söylüyor.

Bayram sadece tatil değil hayatı anlamlandıma fırsatı

Kurban Bayramı'nın paylaşmak ve dayanışmak anlamına geldiğini belirten Aktan, bu özel günlerin çocuklara doğru şekilde aktarılmasının önemine dikkat çekiyor. Aktan, “Kurban Bayramı paylaşmak, bir nebze olsun

daha duyulmasını sağladı. Annemin hatırasına sahip çıkmakta gösterdikleri kadirşinaslık ve hassasiyet için Ayşe Böhürler'e ve TRT'ye minnettarım. Bu kitap, annemin sesini bir kez daha duyurmak için atılmış anlamlı bir adımdı. Benim için neyin sembolü olduğuna zamanla karar vereceğim belki ama şimdilik, annemin düşüncelerine ve hatırasına bir kez daha sarılabilmek için bu kitabı yazıyorum. Kitap annemin sesinin bir kez

eğitim alanı olduğuna da dikkat çeken Aktan, “Aile bağlarının güçlenmesi, büyüklerin tecrübelerinin genç nesillere aktarılması ancak ailelerin birlikte vakit geçirmesiyle mümkün oluyor. Özellikle ebeveynlerin tam zamanlı çalıştığı dönemlerde, akşam yemekleri aile bireylerinin bir araya geldiği, bilginin aktarıldığı, günün olaylarının değerlendirildiği, derslerin çıkarıldığı çok kıymetli zamanlar haline geliyor. Eğitim aslında evde, en çok da bu anlarda veriliyor”

ifadelerini kullanıyor. Bu anlayışın somut bir örneği ise “Funda'nın Mutfak Rehberi” adını taşıyan yemek kitabı. Alev Alatlı'nın kızı için kaleme aldığı bu eser, bir mutfak kitabından çok daha fazlası. Aktan, “Annem, Funda'nın Mutfak Rehberi'ni 2011 yılında yazdığı oğlum Murat Emre 10, Zeynep Lal ise 6 yaşındaydı; ben de iş hayatımda 15. yılımı tamamlıyordum. Anneme sürekli tarif soruyorum, anneannemin eski tariflerini öğrenmeye çalışıyordum. Teyzemi arıyor, notlar

alıyordum... Sonunda annem ‘Dur, ben sana tarifleri yazayım’ dedi ve kitap fikri böylece doğdu. Sonuç da 600 küsur sayfalık bir yemek kitabı oldu. Kitapta, annemin kendi elleriyle yaptığı, bizim en çok sevdiğimiz tüm yemekler yer aldı. Üstelik kitabın yapısını da bana öğüt verirken izlediği o sistematik kurguladı. Benzerlerinden farklı olarak tarifler tek tek değil, menü önerileri şeklinde sunuldu. Menüler de hep özel günler düşünülerek hazırlandı” şeklinde anlatıyor.

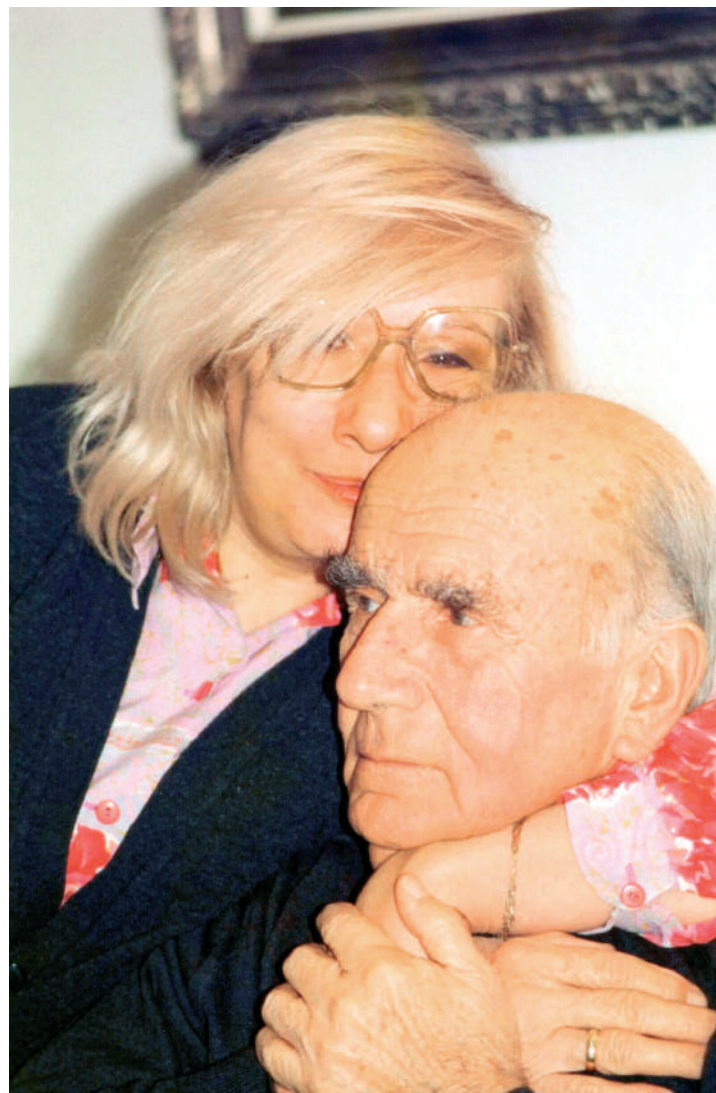
Funda F. Aktan, annesi Alev Alatlı ile birlikte.

Alev Alatlı, babası Ertuğrul Alatlı ile birlikte.

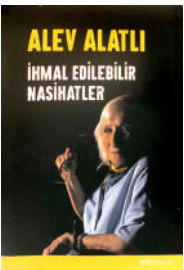
Yemekle anı paylaşmak

Alev Alatlı'nın mutfak mirası sadece tariflerle değil, sevinçlerin ve anıların paylaşımıyla da dopdolu. Aktan, annesinin kaleme aldığı Funda'nın Mutfak Rehberi kitabında yer alan ‘Şampiyon Olduk’ menüsünü hatırlatarak, yemekle hayat arasında nasıl güçlü bir bağ kurduğunu anlatıyor. Aktan, “Kitaptaki menüler, sadece özel günlerde ne pişirileceğine dair fikir vermekle kalmaz, aynı zamanda bu günlerin anlamını da sofralara taşır. Annem menüleri oluştururken doğum günlerimizi, dini ve milli bayramlarımızı, toplumun birlikte sevindiği veya yas tuttuğu önemli tarihleri de düşünerek hazırladı” diyor. Aktan, “İçlerinden biri de hepimizi gülümseten ‘Şampiyon Olduk’ menüsüdür” ifadelerini kullanıyor. Her ne kadar Alatlı fanatik bir taraftar olmasa da ailenin Galatasaray sevgisine kayıtsız kalmamış. Aktan, “Aslında annem sıkı bir taraftar değildi ama evde ben, eşim ve çocuklar Galatasaraylı olunca bu coşkuya kayıtsız kalamadı. Kitapta bu menü de diğerleri gibi özenle yer aldı. Aslında tarifler sadece Galatasaray için değil, hangi takımı tutarsanız tutun, sevinci paylaşmak isteyen herkes içindir. Çünkü anneme göre yemek, sadece karın doyurmak değil, anı paylaşmaktır; sevincin, kederin, bayramın, zaferin sofraya taşınmasıdır” açıklamasını yapıyor.

Kitap annemin sesinin bir kez daha duyulmasını sağladı

Alev Alatlı'nın derin ve çok katmanlı düşünce dünyasına ışık tutan TRT 2'deki “İhmal Edilebilir Nasihatler” adlı televizyon programı, artık sadece ekranlardan değil, bir kitap aracılığıyla da okuyuculara ulaşıyor. “TRT 2 Kitaplığı” projesinin ilk yayınları arasında yer alan “İhmal Edilebilir Nasihatler” başlıklı Alev Alatlı kitabı, Alatlı'nın 2019-2023'te TRT 2'de yayınlanan

programının 150 bölümünden derlenerek hazırlandı. Kızı Funda F. Aktan, TRT 2'deki programı “İhmal Edilebilir Nasihatler”in kitaplaştırılmasına dair, “Annemin en etkili ve uzun soluklu televizyon programı oldu ve O'nun tarihe ve çağın ruhuna bir kayıt düşmesine imkân sağladı. Programın kitaplaştırılmasını çok kıymetli buluyorum. Kitap annemin sesinin bir kez